

levads datu bāzēs

LATVIJAS UNIVERSITĀTE
**BIZNESĀ, VADĪBĀS
UN EKONOMIKĀS
FAKULTĀTE**

VUMC VADĪBAS UN
UZNĒMĒJDARBĪBAS
MĀCĪBU CENTRS

ESF projekts Nr. 8.4.1.0/16/I/001
"Nodarbināto personu profesionālās kompetences pilnveide"

NACIONĀLAIS
ATTĪSTĪBAS
PLĀNS 2020

EIROPAS SAVIENĪBA
Eiropas Sociālais
fonds

I EGULDĪJUMS TAVĀ NĀKOTNĒ

Funkcijas

8. lekcija

Šodienas lekcijā

Funkciju tipi

Funkciju lietošana

Patstāvīgais mājas darbs

- Izpildīt uzdevumu ar SQL darba vidi (Workbench)
- Iebūvēto (String), un (Temporal) funkciju lietošana SQL pieprasījumos
- Iebūvēto skaitlisko un vadības kontroles funkciju lietošana SQL pieprasījumos
- Agregātfunkciju lietošana

Funkcijas MySQL izteiksmēs

- ✓ Funkcijas veic aprēķinus ar datiem
- ✓ Funkcijas atgriezto vērtību var izmantot SQL izteiksmēs
- ✓ Sintakse :
`function_name([<arg1> [, <arg2>, ..., <argn>]])`
- ✓ Jālieto iekavas arī tad ja nav argumentu
- ✓ Atdalīt vērtības ar komatiem
- ✓ Piemēri :
`SELECT NOW()` : atgriež tekošo datumu un laiku
`SELECT VERSION()` : atgriež MySQL Servera versiju

Funkciju izmantošana

- 👉 Funkcijas var izmantot visur kur drīkst lietot vērtību izteiksmes
- 👉 Lielākoties funkcijām nepieciešami argumenti
- 👉 Kolonas (ievērojot datu tipus) var izmantot kā funkciju argumentus
- 👉 Vienas funkcijas rezultātu var izmantot kā argumentu citai funkcijai
- 👉 Izteiksme ar NULL vērtību vienmēr rada NULL rezultātu
 - ! Ar retiem izņēmumiem
- 👉 Matemātiskās funkcijas atgriež 0 kļūdas gadījumā
- 👉 Piemēram, dalīšana ar 0

Funkciju tipi

- ✓ String: Darbības ar teksta rindām
- ✓ Temporal: Darbības ar datumu un laiku
- ✓ Numeric: Matemātiskās darbības
- ✓ Vadības kontrole: Vērtības izvēle balstoties uz izteiksmes vērtības
- ✓ Aggregate: atgriēz vienu vērtību ierakstu grupai

String[teksta] Funkcijas

👉 **Veic tādas darbības kā:**

- Aprēķina teksta garumu
- Ekstraktē teksta daļas
- Meklē vai aizvieto apakšrindas
- Veic augš/apakš. reģistra (upperCase/lowerCase) pārveidojumus

👉 **String funkcijas pēc atgriežamā tipa iedala 2 kategorijās:**

- Numeric: Atgriež skaitli
- String: Atgriež strings

Teksta funkcijas

```
mysql> select length(_utf8 '€'), char_length(_utf8 '€');
+-----+-----+
| length(_utf8 '€') | char_length(_utf8 '€') |
+-----+-----+
|            3 |          1 |
+-----+-----+
1 row in set, 2 warnings (0.01 sec)
```

```
mysql> SELECT INSTR('MySQL', 'SQL');
+-----+
| INSTR('MySQL', 'SQL') |
+-----+
|            3 |
+-----+
1 row in set (0.00 sec)
```

```
mysql> SELECT STRCMP('abc', 'def'),
    -> STRCMP('def', 'def'),
    -> STRCMP('def', 'abc');
+-----+-----+-----+
| STRCMP('abc', 'def') | STRCMP('def', 'def') | STRCMP('def', 'abc') |
+-----+-----+-----+
|           -1 |            0 |            1 |
+-----+-----+-----+
1 row in set (0.00 sec)
```

 LENGTH un CHAR_LENGTH atgriež teksta rindas garumu

 INSTR atgriež pirmās rindas pozīciju iekš otrās

 strcmp salīdzina 2 rindas un atgriež:

- >0 pirmā rinda lielāka
- =0 abas rindas vienādas
- <0 pirmā rinda mazāka

Funkcijas: CONCAT, REVERSE, LEFT, RIGHT

```
mysql> SELECT CONCAT('A', '-', 'Z');
+-----+
| CONCAT('A', '-', 'Z') |
+-----+
|      A-Z      |
+-----+
1 row in set (0.01 sec)
```

```
mysql> SELECT REVERSE('MySQL');
+-----+
| REVERSE('MySQL') |
+-----+
|      LQSyM      |
+-----+
1 row in set (0.00 sec)
```

```
mysql> SELECT LEFT('MySQL', 3);
+-----+
| LEFT('MySQL', 3) |
+-----+
|      MyS      |
+-----+
1 row in set (0.00 sec)
```

```
mysql> SELECT RIGHT('MySQL', 3);
+-----+
| RIGHT('MySQL', 3) |
+-----+
|      SQL      |
+-----+
1 row in set (0.01 sec)
```

 **CONCAT savieno vairākas rindas
(CONCATENATE)**

 REVERSE atgriež simbolus pretējā virzienā

 LEFT - atgriež n simbolus no kreisās puses

 RIGHT - atgriež n simbolus no labās puses

Funkcijas: upper, lower, lpad, rpad

```
mysql> SELECT LOWER('MySQL');
+-----+
| LOWER('MySQL') |
+-----+
|      mysql      |
+-----+
1 row in set (0.00 sec)
```

```
mysql> SELECT UPPER('MySQL');
+-----+
| UPPER('MySQL') |
+-----+
|      MySQL      |
+-----+
1 row in set (0.00 sec)
```

```
mysql> SELECT LPAD('MySQL', 8, '.');
+-----+
| LPAD('MySQL', 8, '.') |
+-----+
| ...MySQL             |
+-----+
1 row in set (0.01 sec)
```

```
mysql> SELECT RPAD('MySQL', 8, '.');
+-----+
| RPAD('MySQL', 8, '.') |
+-----+
| MySQL...              |
+-----+
1 row in set (0.00 sec)
```

 LOWER - atgriež teksta rindu apakšējā reģistrā

 UPPER - atgriež teksta rindu augšējā reģistrā

 LPAD papildina rindu no kreisās puses ar norādīto simbolu skaitu līdz norādītajam garumam

 RPAD papildina rindu no labās puses ar norādīto simbolu skaitu līdz norādītajam garumam

Funkcija: trim

```
mysql> SELECT TRIM(' MySQL ') AS str;  
+-----+  
| str |  
+-----+  
| MySQL |  
+-----+  
1 row in set (0.00 sec)
```

```
mysql> SELECT TRIM(LEADING 'Q' FROM 'QQQMySQLQQQ');  
+-----+  
| TRIM(LEADING 'Q' FROM 'QQQMySQLQQQ') |  
+-----+  
| MySQLQQQ |  
+-----+  
1 row in set (0.00 sec)
```

```
mysql> SELECT TRIM('Q' FROM 'QQQMySQLQQQ');  
+-----+  
| TRIM('Q' FROM 'QQQMySQLQQQ') |  
+-----+  
| MySQL |  
+-----+  
1 row in set (0.00 sec)
```


**TRIM funkcija izmet norādīto priekšējo,
aizmugurējo simbolu virkni**

Funkcija: substring, substring_index

```
mysql> SELECT SUBSTRING('MySQL', 3);
+-----+
| SUBSTRING('MySQL', 3) |
+-----+
| SQL                |
+-----+
1 row in set (0.00 sec)

mysql> SELECT SUBSTRING('MySQL', 2, 2);
+-----+
| SUBSTRING('MySQL', 2, 2) |
+-----+
| yS                  |
+-----+
1 row in set (0.00 sec)

mysql> SELECT SUBSTRING_INDEX('training@mysql.com', '@', 1);
+-----+
| SUBSTRING_INDEX('training@mysql.com', '@', 1) |
+-----+
| training               |
+-----+
1 row in set (0.00 sec)

mysql> SELECT SUBSTRING_INDEX('www.mysql.com', '.', -2);
+-----+
| SUBSTRING_INDEX('www.mysql.com', '.', -2) |
+-----+
| mysql.com              |
+-----+
1 row in set (0.01 sec)
```


SUBSTRING funkcija Atgriež apakšrindu

No dotā simbola nummura ar simbolu skaitu

Laika funkcijas

👉 Izpilda kalkulācijas ar datumu/laiku :

- Datuma/Laika daļu izvilkšana
- Vērtību pārformatēšana
- Konvertēt vērtību uz sekundēm vai gadiem

👉 Laika datus var ġenerēt dažādi :

- Kopējot esošos datus
- Izmantojot iebūvētās funkcijas
- Izveidot teksta versiju

Datuma funkcijas

```
mysql> SELECT CURDATE(), CURTIME(), DAYNAME(NOW());  
+-----+-----+  
| CURDATE() | CURTIME() | DAYNAME(NOW()) |  
+-----+-----+  
| 2021-08-28 | 23:54:16 | Saturday |  
+-----+-----+  
1 row in set (0.01 sec)  
  
mysql> SELECT NOW(), NOW() + INTERVAL 5 DAY;  
+-----+-----+  
| NOW() | NOW() + INTERVAL 5 DAY |  
+-----+-----+  
| 2021-08-28 23:54:28 | 2021-09-02 23:54:28 |  
+-----+-----+  
1 row in set (0.01 sec)  
  
mysql> SELECT NOW(), DATE_FORMAT(NOW(), '%W the %D of %M');  
+-----+-----+  
| NOW() | DATE_FORMAT(NOW(), '%W the %D of %M') |  
+-----+-----+  
| 2021-08-28 23:57:59 | Saturday the 28th of August |  
+-----+-----+  
1 row in set (0.00 sec)
```

👉 **Tekošais datums, laiks**

👉 **Pieskaitīt dienu skaitu**

Tips	Noklusētais formāts
DATE	YYYY-MM-DD
TIME	HH:MM:SS
DATETIME	YYYY-MM-DD HH:MM:SS
TIMESTAMP	YYYY-MM-DD HH:MM:SS
YEAR	YYYY

Laika funkcijas

```
mysql> select YEAR(NOW()),MONTH(NOW()),DAYOFMONTH(NOW()),DAY(NOW()),DAYNAME(NOW()),HOUR(NOW()),MINUTE(NOW()),SECOND(NOW());  
+-----+-----+-----+-----+-----+-----+-----+-----+  
| YEAR(NOW()) | MONTH(NOW()) | DAYOFMONTH(NOW()) | DAY(NOW()) | DAYNAME(NOW()) | HOUR(NOW()) | MINUTE(NOW()) | SECOND(NOW()) |  
+-----+-----+-----+-----+-----+-----+-----+-----+  
| 2021 | 8 | 29 | 29 | Sunday | 0 | 5 | 44 |  
+-----+-----+-----+-----+-----+-----+-----+-----+  
1 row in set (0.00 sec)
```

👉 NOW()

👉 CURDATE()

👉 CURTIME()

👉 YEAR(<date_expression>)

👉 MONTH(<date_expression>)

👉 DAYOFMONTH(<date_expression>)

👉 DAY(<date_expression>)

👉 DAYNAME(<date_expression>)

👉 HOUR(<date_expression>)

👉 MINUTE(<date_expression>)

👉 SECOND(<date_expression>)

Skaitliskās funkcijas

👉 Veikt skaitliskās darbības kā :

- Noapaļošana
- Precizitātes samazināšana
- Trigonometriskie aprēķini
- Varbūtības skaitļu ģenerēšana

- 👉 ABS(<number>) : absolūtā skaitļa vērtība
- 👉 SIGN(<number>) : skaitļa zīme +1, 0, -1
- 👉 TRUNCATE(<number>, <decimals>) : nomest skaitli uz norādīto decimālo zīmju skaitu
- 👉 FLOOR(<number>) : tuvākais veselais skaitlis uz leju
- 👉 CEILING(<number>) : tuvākais veselais skaitlis uz augšu
- 👉 ROUND(<number>) : noapaļot skaitli uz norādīto decimālo zīmju skaitu

Skaitliskās funkcijas

```
mysql> SELECT ABS(-42), ABS(42);  
+-----+-----+  
| ABS(-42) | ABS(42) |  
+-----+-----+  
|     42   |     42  |  
+-----+-----+  
1 row in set (0.00 sec)  
  
mysql> SELECT SIGN(-42), SIGN(-1), SIGN(0), SIGN(1), SIGN(42);  
+-----+-----+-----+-----+-----+  
| SIGN(-42) | SIGN(-1) | SIGN(0) | SIGN(1) | SIGN(42) |  
+-----+-----+-----+-----+-----+  
|      -1    |      -1   |      0   |      1   |      1   |  
+-----+-----+-----+-----+-----+  
1 row in set (0.01 sec)  
  
mysql> SELECT ROUND(135.375, 2), TRUNCATE(135.375, 2);  
+-----+-----+  
| ROUND(135.375, 2) | TRUNCATE(135.375, 2) |  
+-----+-----+  
|      135.38    |      135.37  |  
+-----+-----+
```

- **ABS(<number>)** : **absolūtā skaitļa vērtība**
- **SIGN(<number>)** : **skaitļa zīme +1, 0, -1**
- **TRUNCATE(<number>, <decimals>)** : **nomest skaitli uz norādīto decimālo zīmju skaitu**
- **FLOOR(<number>)** : **tuvākais veselais skaitlis uz leju**
- **CEILING(<number>)** : **tuvākais veselais skaitlis uz augšu**
- **ROUND(<number>)** : **noapaļot skaitli uz norādīto decimālo zīmju skaitu**

Skaitliskās funkcijas

```
use sakila;  
  
describe payment;  
  
alter table payment modify column amount decimal(5,2) null;  
  
select * from payment LIMIT 5;  
  
update payment set amount=null where payment_id=3;  
  
mysql> select payment_id, amount*2, ifnull(amount*2,0) from payment LIMIT 5;  
+-----+-----+-----+  
| payment_id | amount*2 | ifnull(amount*2,0) |  
+-----+-----+-----+  
| 1 | 5.98 | 5.98 |  
| 2 | 1.98 | 1.98 |  
| 3 | NULL | 0.00 |  
| 4 | 1.98 | 1.98 |  
| 5 | 19.98 | 19.98 |  
+-----+-----+-----+  
5 rows in set (0.00 sec)  
  
mysql>  
mysql> select payment_id, amount*2, coalesce(amount*2,0) from payment LIMIT 5;  
+-----+-----+-----+  
| payment_id | amount*2 | coalesce(amount*2,0) |  
+-----+-----+-----+  
| 1 | 5.98 | 5.98 |  
| 2 | 1.98 | 1.98 |  
| 3 | NULL | 0.00 |  
| 4 | 1.98 | 1.98 |  
| 5 | 19.98 | 19.98 |  
+-----+-----+-----+  
5 rows in set (0.00 sec)
```


MySQL IFNULL()

Lauj atgriezt alternatīvu ja izteiksme ir NULL

Otrs variants ir COALESCE() funkcija, kurai var nodot N argumentus un funkcija atgriež pirmo NON NULL vērtību

Kontroles vadības funkcijas

```
mysql> SELECT IF(1 > 0, 'YES', 'NO');
+-----+
| IF(1 > 0, 'YES', 'NO') |
+-----+
| YES                |
+-----+
1 row in set (0.00 sec)
```

```
mysql> SELECT CASE 3 WHEN 1 THEN 'one'
   -> WHEN 2 THEN 'two'
   -> ELSE 'more' END;
+-----+
| CASE 3 WHEN 1 THEN 'one' WHEN 2 THEN 'two' ELSE 'more' END. |
+-----+
| more               |
+-----+
1 row in set (0.00 sec)
```


IF(izteiksme, patiesa_vērt, nepatiesa_vērt)

Funkcija parāda otro argumentu ja izteiksme patiesa vai trešo pretējā gadījumā

CASE value

WHEN <compare_value>
THEN <result>
[**WHEN <compare_value>**
THEN <result> ...]
[**ELSE <result>**]
END

Case funkcija

```
mysql> SELECT emp_no,
-> CASE gender
-> WHEN 'M' THEN 'Virietis'
-> WHEN 'F' THEN 'Sieviete'
-> ELSE 'nav zinams'
-> END as dzimums
-> FROM employees LIMIT 10;
+-----+-----+
| emp_no | dzimums |
+-----+-----+
| 10002 | Sieviete |
| 10003 | Virietis |
| 10004 | Virietis |
| 10005 | Virietis |
| 10006 | Sieviete |
| 10007 | Sieviete |
| 10008 | Virietis |
| 10009 | Sieviete |
| 10010 | Sieviete |
| 10011 | Sieviete |
+-----+
10 rows in set (0.00 sec)
```


Divu veidu izteiksmes pārbaudes funkcijas

CASE value

WHEN <compare_value> THEN <result>

[WHEN <compare_value> THEN <result> ...]

[ELSE <result>]

END

Case funkcijas piemērs

```
mysql>
mysql> SELECT emp_no,
-> CASE
-> WHEN salary > 70000 THEN 'virs 70 TK'
-> WHEN salary > 60000 THEN 'virs 60 TK'
-> ELSE 'zem 60 TK'
-> END as category
-> FROM salaries LIMIT 10;
+-----+
| emp_no | category      |
+-----+
| 10002  | virs 60 TK   |
| 10002  | virs 70 TK   |
| 10002  | virs 70 TK   |
| 10003  | zem 60 TK    |
| 10003  | zem 60 TK    |
| 10003  | zem 60 TK    |
| 10003  | zem 60 TK    |
+-----+
10 rows in set (0.00 sec)
```


Divu veidu izteiksmes pārbaudes funkcijas

CASE

WHEN <condition> THEN <result>

[WHEN <condition> THEN <result> ...]

[ELSE <result>]

END

Agregātfunkcijas

- 👉 Agregātfunkcijass domātas izmantot kopā ar GROUP BY klausī
- 👉 GROUP BY sadala tabulas ierakstus grupās un agregātfunkcija rēķina vērtības no grupas
- 👉 Ja izmanto bez tās tad visu tabulu uztver par 1 grupu

```
mysql> select MIN(salary),MAX(salary),AVG(salary),COUNT(salary) FROM salaries;
+-----+-----+-----+
| MIN(salary) | MAX(salary) | AVG(salary) | COUNT(salary) |
+-----+-----+-----+
|      38623 |     155377 |   63810.5123 |    2844025 |
+-----+-----+-----+
1 row in set (0.65 sec)
```

- 👉 **MIN(<column_name>)** : kolonas minimālā vērtība
- 👉 **MAX(<column_name>)** : kolonas maksimālā vērtība
- 👉 **SUM(<column_name>)** : kolonas summa
- 👉 **AVG(<column_name>)** : vidējā kolonas vērtība
- 👉 **COUNT(<column_name>)** : ierakstu skaits ar NON NULL vērtībām
- 👉 **GROUP_CONCAT(<column_name>)** : grupas konkatenācijas vērtība

Agregātfunkcijas ar GROUP BY

```
mysql> select count(*),gender from employees group by gender;
+-----+-----+
| count(*) | gender |
+-----+-----+
| 120051 | F   |
| 179972 | M   |
+-----+-----+
2 rows in set (0.14 sec)

mysql> SELECT release_year,rating, AVG(rental_duration) FROM sakila.film group by release_year,rating;
+-----+-----+-----+
| release_year | rating | AVG(rental_duration) |
+-----+-----+-----+
| 2006 | PG      | 5.0825  |
| 2006 | G       | 4.8371  |
| 2006 | NC-17   | 5.1429  |
| 2006 | PG-13   | 5.0538  |
| 2006 | R       | 4.7744  |
+-----+-----+-----+
5 rows in set (0.01 sec)

SELECT release_year, GROUP_CONCAT(rating) ratings, AVG(rental_duration)
FROM sakila.film group by release_year;

| 2006 | PG,G,NC-17,G,G,PG,PG-13,R,PG-13,NC-17,G,PG,PG,NC-17,NC-17,NC-173,PG-13,NC-17,R,G,PG,NC-17,G,G,NC-17,R,G,PG,PG-13,NC-17,NC-17 | 4.9850 |
```

- 👉 **MIN(<column_name>) : kolonas minimālā vērtība**
- 👉 **MAX(<column_name>) : kolonas maksimālā vērtība**
- 👉 **SUM(<column_name>) : kolonas summa**
- 👉 **AVG(<column_name>) : vidējā kolonas vērtība**
- 👉 **COUNT(<column_name>) : ierakstu skaits ar NON NULL vērtībām**
- 👉 **COUNT(*) : ierakstu skaits**
- 👉 **GROUP_CONCAT(<column_name>) : grupas ierakstu konkatenācijas vērtība**

GROUP BY un HAVING

```
mysql> SELECT release_year,rating, AVG(rental_duration) FROM sakila.film group by release_year,rating;
+-----+-----+-----+
| release_year | rating | AVG(rental_duration) |
+-----+-----+-----+
| 2006 | PG | 5.0825 |
| 2006 | G | 4.8371 |
| 2006 | NC-17 | 5.1429 |
| 2006 | PG-13 | 5.0538 |
| 2006 | R | 4.7744 |
+-----+-----+-----+
5 rows in set (0.00 sec)

mysql> SELECT release_year,rating, AVG(rental_duration) FROM sakila.film group by release_year,rating HAVING AVG(rental_duration)>5;
+-----+-----+-----+
| release_year | rating | AVG(rental_duration) |
+-----+-----+-----+
| 2006 | PG | 5.0825 |
| 2006 | NC-17 | 5.1429 |
| 2006 | PG-13 | 5.0538 |
+-----+-----+-----+
3 rows in set (0.01 sec)
```

 HAVING ir grupu filtrs

 Varam norādīt izteiksmes bāzētas uz grupas kategorijām (to kas attiecas uz grupu)

 Grupas kolonas

 Agregātfunkcijas

WITH ROLLUP

```
mysql> SELECT release_year,rating, AVG(rental_duration) FROM sakila.film group by release_year,rating WITH ROLLUP;;
+-----+-----+-----+
| release_year | rating | AVG(rental_duration) |
+-----+-----+-----+
| 2006 | G | 4.8371 |
| 2006 | PG | 5.0825 |
| 2006 | PG-13 | 5.0538 |
| 2006 | R | 4.7744 |
| 2006 | NC-17 | 5.1429 |
| 2006 | NULL | 4.9850 |
| NULL | NULL | 4.9850 |
+-----+-----+-----+
7 rows in set (0.01 sec)
```

 WITH ROLLUP iekļauj augstāka līmeņa agregācijas (grupas apkopojumus ar agregātfunkcijām)

 Kolonas vērtība ir NULL rindai kas atbilst ROLLUP

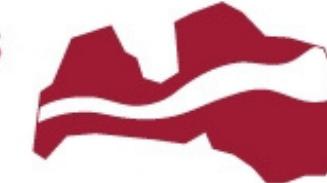

VADĪBAS UN
UZNĒMĒJDARBĪBAS
MĀCĪBU CENTRS

VUMC
levads datu bāzēs
2022

ESF projekts Nr. 8.4.1.0/16/I/001
"Nodarbināto personu profesionālās kompetences pilnveide"

NACIONĀLAIS
ATTĪSTĪBAS
PLĀNS 2020

EIROPAS SAVIENĪBA
Eiropas Sociālais
fonds

I E G U L D Ī J U M S T A V Ā N Ą K O T N ē